

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-365/23 [Arce]ⁱ

SIA „A“

v.

C a další

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Augstākā tiesa (Senāts)]

Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 20. března 2025

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana spotřebitele – Směrnice 93/13/EHS – Rozsah působnosti – Článek 2 písm. b) – Článek 3 odst. 1 – Článek 4 odst. 2 – Článek 5 – Článek 6 odst. 1 – Článek 8a – Smlouva uzavíraná adhezním způsobem – Smlouva uzavřená mezi poskytovatelem služeb v oblasti sportovního rozvoje a podpory kariéry a nezletilým „nadějným“ hráčem zastoupeným jeho rodiči – Ujednání, jež stanoví povinnost zaplatit poskytovateli odměnu ve výši 10 % z příjmů, které bude tento sportovec pobírat v průběhu následujících patnácti let – Listina základních práv Evropské unie – Články 17 a 24 – Právo na vlastnictví – Práva dítěte“

1. *Ochrana spotřebitele – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Směrnice 93/13 – Rozsah působnosti – Smlouva o poskytování služeb na podporu sportovního rozvoje a kariéry uzavřená mezi poskytovatelem služeb a nezletilým nadějným hráčem zastoupeným jeho rodiči – Hráč, který v okamžiku uzavření smlouvy nebyl profesionálním hráčem – Zahrnutí*
(Směrnice Rady 93/13, čl. 1 odst. 1)

(viz body 43–47, 54, výrok 1)

2. *Ochrana spotřebitele – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Směrnice 93/13 – Pojem „spotřebitel“ – Nezletilý nadějný hráč, který s poskytovatelem služeb uzavřel smlouvu o poskytování služeb na podporu sportovního rozvoje a kariéry – Hráč, který v okamžiku uzavření smlouvy nebyl profesionálním hráčem – Zahrnutí – Hráč, který se v průběhu plnění smlouvy stal profesionálním hráčem – Absence vlivu*
[Směrnice Rady 93/13, čl. 2 písm. b)]

(viz body 48–53)

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádné ze zúčastněných stran.

3. *Ochrana spotřebitele – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Směrnice 93/13 – Ujednání, která vymezují hlavní předmět smlouvy nebo se týkají ceny nebo odměny a služeb nebo zboží poskytovaných jako protiplnění – Ujednání obsažené ve smlouvě o poskytování služeb na podporu sportovního rozvoje a kariéry, kterou poskytovatel služeb uzavřel s nezletilým nadějným hráčem zastoupeným jeho rodiči – Ujednání, které hráči ukládá povinnost platit odměnu ve výši 10 % z příjmů během patnácti let následujících po uzavření smlouvy – Zahrnutí – Vnitrostátní právní úprava, která vnitrostátnímu soudu umožňuje posoudit zneužívající povahu takového ujednání, i když je sepsáno jasným a srozumitelným jazykem – Přípustnost*
(Směrnice Rady 93/13, čl. 4 odst. 2 a článek 8)

(viz body 58–66, výrok 2)

4. *Ochrana spotřebitele – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Směrnice 93/13 – Ujednání sepsaná jasným a srozumitelným jazykem – Pojem – Smluvní ujednání, podle kterého mladý sportovec zaplatí poskytovateli služeb odměnu ve výši 10 % z příjmů pobíraných během patnácti let následujících po uzavření smlouvy o poskytování služeb na podporu sportovního rozvoje a kariéry – Neposkytnutí veškerých informací spotřebiteli před uzavřením uvedené smlouvy, které by mu umožnily posoudit hospodářské důsledky svého závazku – Vyloučení*
(Směrnice Rady 93/13, článek 5)

(viz body 68–71, 73–76, výrok 3)

5. *Ochrana spotřebitele – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Směrnice 93/13 – Zneužívající ujednání ve smyslu článku 3 – Významná nerovnováha v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy – Pojem – Smluvní ujednání, podle kterého mladý sportovec zaplatí poskytovateli služeb odměnu ve výši 10 % z příjmů pobíraných během patnácti let následujících po uzavření smlouvy o poskytování služeb na podporu sportovního rozvoje a kariéry – Ujednání, které nestanoví žádnou spojitost mezi hodnotou poskytnuté služby a jejími náklady pro spotřebitele – Vyloučení*
(Směrnice Rady 93/13, čl. 3 odst. 1)

(viz body 77–87, výrok 4)

6. *Ochrana spotřebitele – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Směrnice 93/13 – Určení zneužívající povahy ujednání – Rozsah – Změna obsahu zneužívajícího ujednání – Snížení částky dlužné spotřebitelem na úroveň nákladů, které poskytovatel při plnění smlouvy skutečně vynaložil – Nepřípustnost*
(Směrnice Rady 93/13, čl. 3 odst. 1 a čl. 6 odst. 1)

(viz body 89–95, výrok 5)

7. *Ochrana spotřebitele – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Směrnice 93/13 – Zneužívající ujednání ve smyslu článku 3 – Pojem – Smluvní ujednání, podle kterého mladý sportovec zaplatí poskytovateli služeb odměnu ve výši 10 % z příjmů pobíraných během patnácti let následujících po uzavření smlouvy o poskytování služeb na*

podporu sportovního rozvoje a kariéry – Zahrnutí – Posouzení zneužívající povahy ujednání vnitrostátním soudem – Kritéria – Smlouva, kterou rodiče mladého sportovce uzavřeli jeho jménem – Mladý sportovec, který byl v době uzavření smlouvy nezletilou osobou (Listina základních práv Evropské unie, čl. 17 odst. 1 a čl. 24 odst. 2; směrnice Rady 93/13)

(viz body 98–104, výrok 6)

Shrnutí

Soudní dvůr, k němuž Augstākā tiesa (Senāts) (Nejvyšší soud, Lotyšsko) podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil rozsah pojmu „spotřebitel“ a vymezil kritéria pro posouzení zneužívající povahy smluvního ujednání ve smyslu směrnice 93/13¹, a to v kontextu smlouvy o poskytování služeb sportovního rozvoje a podpory kariéry, kterou poskytovatel služeb uzavřel s nezletilým „nadějným hráčem“ zastoupeným jeho rodiči a která tomuto hráči ukládá povinnost platit odměnu ve výši 10 % z čistých příjmů pobíraných v průběhu patnácti let následujících po uzavření této smlouvy.

A je společnost, která sportovcům nabízí služby na podporu rozvoje jejich odborných dovedností a kariéry. Dne 14. ledna 2009 uzavřelo nezletilé dítě C, kterému bylo v té době 17 let a zastupovali jej jeho rodiče D a E, se společností A smlouvu o poskytování služeb na podporu sportovního rozvoje a kariéry v basketbalu na dobu patnácti let. Na základě této smlouvy, která byla uzavřena v době, kdy C ještě nebyl profesionálním sportovcem, se C zavázal vyplácet společnosti A odměnu ve výši 10 % ze všech čistých příjmů, které bude pobírat po dobu trvání smlouvy, navýšených o daň z přidané hodnoty platnou v Lotyšsku, a to pod podmínkou, že výše těchto příjmů bude činit alespoň 1 500 eur měsíčně.

Dne 29. června 2020 podala společnost A, která měla za to, že odměna stanovená ve smlouvě za služby poskytnuté C nebyla vyplacena, k lotyšským soudům žalobu, kterou se domáhala, aby byla C a jeho rodičům uložena povinnost zaplatit jí částku 1 663 777,99 eura, která odpovídá 10 % z příjmů C pocházejících ze smluv uzavřených se sportovními kluby.

Soud prvního stupně i odvolací soud zamítly žalobu společnosti A z důvodu, že smlouva není v souladu s vnitrostátními ustanoveními týkajícími se ochrany práv spotřebitelů. Uvedené soudy měly zejména za to, že ujednání, kterým je C uložena povinnost platit odměnu ve výši 10 % z jeho příjmů po celou dobu trvání smlouvy, je zneužívající.

Společnost A podala kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu. Uvedený soud má pochybnosti o tom, zda je směrnice 93/13 použitelná na oblast sportu. Rovněž si klade otázku, zda lze na ujednání dotčené v původním řízení nahlížet jako na ujednání sepsané jasným a srozumitelným jazykem a zda způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran ve smyslu této směrnice².

¹ – Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26, a oprava Úř. věst. 2023, L 17, s. 100), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 (Úř. věst. 2011, L 304, s. 64).

² – Články 3 a 5 směrnice 93/13.

Na prvním místě Soudní dvůr poznamenal, že směrnice 93/13 je obecnou směrnicí na ochranu spotřebitele, která má být používána ve všech odvětvích hospodářské činnosti. Tato směrnice definuje smlouvy, na které se použije, prostřednictvím odkazu na určitou vlastnost smluvních stran podle toho, zda jednají v rámci obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání, či nikoli. Smlouva o poskytování služeb na podporu rozvoje a kariéry sportovce, kterou prodávající nebo poskytovatel vykonávající činnost v oblasti rozvoje sportovců uzavřel s „nadějnou“ nezletilou osobu, která byla zastoupena svými rodiči a v době uzavření této smlouvy nevykonávala dotčenou sportovní činnost na profesionální úrovni, a tudíž měla postavení „spotřebitele“, spadá do působnosti směrnice 93/13³. Toto postavení musí být posouzeno v době uzavření smlouvy. Nezletilá osoba, která uzavřela takovou smlouvu, si tedy zachovává toto postavení bez ohledu na to, zda se její kariéra v průběhu plnění smlouvy rozvine v kariéru profesionálního sportovce, zda je považována za „nadějného“ hráče ve sportovní disciplíně, v níž se stala profesionálním hráčem, nebo zda mohla mít k dispozici potenciálně důležité informace v této disciplíně.

Na druhém místě Soudní dvůr zdůraznil, že ujednání, které stanoví, že mladý sportovec zaplatí za poskytování služeb na podporu rozvoje a kariéry v určitém sportu, které jsou uvedeny ve smlouvě, odměnu ve výši 10 % z příjmů, které bude pobírat v průběhu patnácti let následujících po uzavření této smlouvy, je relevantní pro účely vymezení hlavního předmětu smlouvy i přiměřenosti mezi cenou a odměnou na straně jedné a službami nebo zbožím poskytovaným jako protiplnění na straně druhé. Z toho plyne, že takové ujednání spadá do působnosti čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 a vnitrostátní soud může v zásadě posoudit jeho zneužívající povahu pouze tehdy, pokud dospěje k závěru, že nebylo sepsáno jasným a srozumitelným jazykem. Avšak vzhledem k tomu, že tato směrnice výslovně stanoví možnost přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení v oblasti působnosti této směrnice⁴, nebrání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje soudní přezkum zneužívající povahy takového ujednání i v případě, že bylo sepsáno jasným a srozumitelným jazykem.

Na třetím místě měl Soudní dvůr za to, že smluvní ujednání, které pouze stanoví, že mladý sportovec zaplatí za poskytování služeb na podporu sportovního rozvoje a kariéry odměnu ve výši 10 % z příjmů, jež bude pobírat v průběhu patnácti let následujících po uzavření této smlouvy, aniž byly spotřebiteli před uzavřením smlouvy sděleny veškeré nezbytné informace, které by mu umožnily posoudit hospodářské důsledky jeho závazku, není sepsáno jasným a srozumitelným jazykem. Takové ujednání může být totiž samo o sobě považováno za ujednání umožňující dotyčné osobě posoudit, jaké případné hospodářské důsledky by pro ni mohlo mít, pouze tehdy, pokud přesně popisuje dotyčné příjmy. Předkládajícímu soudu přísluší ověřit, zda údaje obsažené v dotčené smlouvě, které se týkají těchto příjmů, odpovídají takovému stupni přesnosti a zda ke dni uzavření této smlouvy měla dotyčná osoba všechny nezbytné informace stran povahy služeb poskytovaných poskytovatelem i stran základu pro výpočet výše odměny, která má být za služby zaplacená, aby tak mohla posoudit hospodářské důsledky svého závazku.

Na čtvrtém místě Soudní dvůr připomněl, že v rámci posouzení zneužívající povahy smluvního ujednání, jež nebylo individuálně sjednáno, musí vnitrostátní soud s ohledem na všechny okolnosti věci nejprve posoudit možné nedodržení požadavku dobré víry a poté existenci případné významné nerovnováhy v neprospěch spotřebitele. Soudní dvůr upřesnil, že taková nerovnováha není způsobena smluvním ujednáním, které stanoví, že mladý sportovec zaplatí za poskytování služeb na podporu sportovního rozvoje a kariéry odměnu ve výši 10 % z příjmů,

³ – Článek 2 písm. b) směrnice 93/13.

⁴ – Článek 8 směrnice 93/13.

kteřé bude pobírat v průběhu patnácti let následujících po uzavření této smlouvy, pouze z toho důvodu, že toto ujednání nestanoví žádnou spojitost mezi hodnotou poskytnuté služby a jejími náklady pro spotřebitele. Existence takové nerovnováhy totiž musí být posouzena zejména s ohledem na vnitrostátní právní úpravu, která se použije pro případ, že si smluvní strany samy daný aspekt neupravily, na poctivé a spravedlivé tržní praktiky existující ke dni uzavření smlouvy v oblasti odměňování v dotyčné sportovní oblasti, na všechny okolnosti, které provázely uzavření této smlouvy, a na všechna ostatní ujednání uvedené smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.

Na pátém místě Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 93/13 brání tomu, aby vnitrostátní soud, který konstatoval zneužívající povahu ujednání smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem⁵, snížil částku dlužnou spotřebitelem na úroveň nákladů, které poskytovatel při plnění této smlouvy skutečně vynaložil. Taková možnost by totiž přispěla k odstranění odrazujícího účinku pro prodávající a poskytovatele spočívajícího v tom, že se taková zneužívající ujednání vůči spotřebiteli jednoduše neuplatní, a mohla by je svádět k používání těchto ujednání, jelikož by věděli, že i kdyby mělo být rozhodnuto o jejich neplatnosti, mohl by vnitrostátní soud smlouvu v nezbytném rozsahu doplnit.

Na posledním místě měl Soudní dvůr za to, že v případě, kdy smluvní ujednání stanoví, že se spotřebitel zavazuje platit za poskytování služeb na podporu sportovního rozvoje a kariéry odměnu ve výši 10 % z příjmů, které bude pobírat v průběhu patnácti let následujících po uzavření této smlouvy, je pro účely posouzení zneužívající povahy takového ujednání relevantní okolnost, že spotřebitel byl v době uzavření této smlouvy nezletilou osobou a tato smlouva byla rodiči nezletilé osoby uzavřena jejím jménem. Předkládající soud je v této souvislosti při aplikaci směrnice 93/13 povinen dodržovat základní práva zakotvená v Listině základních práv Evropské unie, mezi něž patří právo na vlastnictví a práva dítěte⁶. Konkrétně musí uvedený soud zohlednit nejvlastnější zájem dítěte, což mu však nemůže bránit v tom, aby zohlednil rovněž okolnost, že rodiče C sami znali prostředí profesionálního sportu, nebo skutečnost, že C bylo ke dni uzavření této smlouvy 17 let.

⁵ – Na základě čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13.

⁶ – Články 17 a 24 Listiny základních práv.